

**Проект на Решение на Министерския съвет за приемане на
Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“**

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 12.04.2024 г. - 13.05.2024 г. Неактивна

Номер на консултация: #8713-K

Област на политика: Архив - Образование

Тип консултация: Акт на Министерския съвет

Вносител: Министерство на образованието и науката

Тип носител: Национално

Националната програма „Фонд „Стефан Стамболов“ се създава в изпълнение на Закона за висшето образование и Стратегията за развитие на висшето образование в Република България 2021 – 2030 година. Тя е свързана с усилията за подобряване на икономическото развитие на страната като създава възможност за достъп до висше образование на български граждани във водещи институции за висше образование в чужбина в утвърдените международни класации.

Програмата предоставя възможността български граждани да бъдат стимулирани и подкрепени да продължат образованието си в образователно-квалификационна степен (ОКС) „бакалавър“ или „магистър“ във водещи чуждестранни висши училища, след което да се реализират в България. Те ще придобият знания и умения, свързани с професиите на бъдещето, след което ще приложат наученото в България. По този начин ще допринесат за развитието на българската икономика и общество като цяло.

Срокът на програмата е шестгодишен и за този период ще бъдат отпуснати средства за обучението на 180 български студенти. Ще бъдат проведени три кампании за подбор на кандидати три поредни години, като във всяка от тях ще бъдат одобрени по 60 кандидати.

Преди да заминат, те ще подписват договор с българската държава, който ще ги задължава да се върнат в страната и да бъдат наети на работа по трудово или служебно правоотношение за период от 3 години. С осигурените средства от

държавата ще бъдат поети разходи за обучение, транспорт и наем.

Кандидатите трябва да са български граждани, да притежават успех от диплома минимум „Много добър“ и да имат желание да се върнат и развиват в България след обучението си. Предимство при кандидатстване ще имат лауреати от международни състезания и олимпиади и кандидати, които не са учили преди това в чужбина.

Програмата ще доведе до дългосрочна инвестиция в бъдещето на България, тъй като залага на качествено образование и придобиването на чуждестранен опит като инструменти за развитието на страната. Придобитите от кандидатите по време на обучението в чужбина знания, умения и компетентности, както и разширеният им мироглед, ще допринесат за развитието на българската икономика и на обществото като цяло.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на образованието и науката

Адрес: София, София, бул. Княз Дондуков №2А

Електронна поща: priemna@mon.bg

Полезни връзки

Официална интернет страница на Министерство на образованието и науката - <https://www.mon.bg/>

Рубрика „Обществени консултации“ на интернет страницата на МОН - <https://www.mon.bg/dokumentatsiya/proekti-na-dokumenti/>

Документи

Пакет основни документи:

[Доклад относно проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“ - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

[Проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“ - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

[Проект на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“ - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

[Приложение № 1 Списък с висши училища, за обучението в които се осигуряват средства с цел придобиване на ОКС "бакалавър" от български граждани - вер. 1.0 |](#)

[12.04.2024](#)

[Приложение № 2 Списък с висши училища, за обучението в които се осигуряват средства с цел придобиване на ОКС "бакалавър" или ОКС "магистър" от български граждани - вер. 1.0 | 12.04.2024](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

Автор: Krassimir Marchev (13.05.2024 20:17)

Предложение за корекции към предложената Национална програма Фонд "Стефан Стамболов"

Приветствам създаването на Фонд „Стефан Стамолов“. Тази стъпка за финансиране на обучението на българските студенти в най-престижните университети в света трябваше да бъде направена далеч по-рано.

Считам обаче, че във вида, в който е предложено функционирането на Фонда е възможна голяма субективност при оценката на кандидатите.

Би било разумно броят на университетите да бъде силно намален до най-добрите 20 по трите най-престижни световни класации и оттам нататък студентите и бъдещи, и настоящи в тях да получат финансиране при условие, че след това се завърнат в България. Би трябвало да има само един списък с университети, а не два.

Самото приемане в университет от топ 20 е достатъчна оценка за качествата на студента. Броят на университетите може да се увеличава в зависимост от бюджета и опита, който се натрупа от първата година на функционирането на фонда.

Предлагам Фондът да финансира и придобиването на научна степен "доктор".

Максимална прозрачност, максимална предвидимост и никаква субективност при оценката на кандидатите са задължителни за фонда, който разходва бюджетни средства и носи името на великия Стефан Стамболов.

Проф.Красимир Марчев
Boston, Massachusetts

Автор: Милен Балтов (10.05.2024 17:24)

Становище за внесения проект за решение за приемане на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“

Във връзка с внесения проект за решение на Министерския съвет за приемане на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“, искаме да изразим изцяло отрицателното становище на Бургаския свободен университет. Аргументите за това са:

1. Подпомагането не е свързано със заявена от работодателските организации нужда от конкретен вид специалисти.
2. Не е идентифицирана липса на капацитет във висшите училища в Република България по професионалните направления за които се предвижда прием и подпомагане на кадри.
3. Изтичането на „мозъци“ от Р. България е практика от десетилетия, но ако досега това се поощряваше с публични средства на други държави или за сметка на кандидатите и физически или юридически лица, които ги подпомагат, сега се предвижда с публични средства от нашата страна.
4. Не е достойно в наименованието на проектофонда да се използва името на Стефан Стамболов. Той самият, щеше не просто да се срамува, а да предприеме крути мерки срещу подобна волунтаристка идея.
5. Ангажиментът на българската държава да осигурява заетост и то на високи постове в администрацията на завършилите посочените в приложенията към постановлението висши училища в САЩ и Великобритания противоречи както на здравата логика в едно общество и пазарна икономика, така и на нормативната уредба за назначение и развитие на кадрите в държавната и местна администрация.
6. Европейският съюз, в който България е член и от чиито програми се ползва не само сега, но от близо 10 години преди членството ни, е създал най-голямата, ефективна и щедра система за студентски обмен и стимулиране на изследователския потенциал на студентите и докторантите в света. Нито икономически, нито морално е редно най-изявените млади хора в България да не се възползват максимално от това, при условие, че вноската на нашата държава в бюджета на ЕС ежегодно нараства, а този обмен повече от 25 години дава резултати за икономиката ни и цялото общество.
7. В чл. 53 ал. 6 на Конституцията на Република България е установено **конституционното право на способните ученици и студенти да бъдат подпомагани от държавата**, но докато на **способните ученици** след 2018 г. това право е спазено независимо дали се изучават в държавни, общински или частни училища, то все още това право не се прилага към студентите и докторантите в недържавните висши училища в Република България, а в предложението е заложено да се прилага към студенти в частни висши училища в държави извън Европейския съюз.
8. Предвиденият в предложената програма размер на разхода за едно лице е до 200 000 лева за целия период на обучение, а сумарно за годините трета и четвърта за всички е по 9 млн. лв., с изисквания към кандидатите (по критерий 4.1 наречени проекта на програма бенефициери) за успех от диплома за завършено средно образование или за завършена бакалавърска степен след средно образование, не

по-малък от „Много добър“. Този годишен ресурс е напълно достатъчен за изпълнение на **конституционното право на всички студенти**, приети за обучение и покриващи изискванията по критерий 4.1 в недържавни ВУ в Р. България **да бъдат подпомагани от държавата**.

На основание на горните аргументи, предлагаме да се отхвърли внесеното предложение за решение за приемане на Национална програма Фонд „Стефан Стамболов“ и действията на Министерството на образованието и науката да се насочат към промени в Закона за висшето образование, чрез които **конституционното право на способните студенти да бъдат подпомагани от държавата** да се изпълни цялостно, включително за студентите и докторантите в недържавните висши училища, а предвиденият в проекта на програмата ресурс да бъде използван за тези цели.

С уважение:

Проф. д-р Милен Балтов,

Ректор

Бургаски свободен университет

Автор: Елисавета Новакова (25.04.2024 09:49)

Мотиви за програмата във формат експлицитно-имплицитно
Моля да изложите истинските мотиви и играчи в програмата.

В последните години се наблюдава отлив на родители и кандидат-студенти, които решават да се пробват да се обучават в редовна форма в чуждестранни университети. Причините за това са от ниската подготовка и реални шансове да завършат едно редовно следване, новите срокове за автоматично прекратяване на следването поради липсата на задоволителни резултати, високите разноски за издръжка, времевата несъвместимост за работа и обучение и редица други особености. Алтернативни възможности за обучение в чужбина през Европейски програми като Еразъм намалят риска и финансовата натовареност на родителите. Един семестър в чужбина не е равностойно на диплома от редовно образование в чужбина, но стои добре в биографиите на младите хора и дава бонус точки итн итн

Бизнесът за консултации за висше обучение в чужбина наблюдава занижен интерес сред родители и кандидат-студенти. Факта, че доста неуспешни студенти се завръщат обратно в страната, също повлиява на решението за кандидастване за редовно следване в чужбина итн итн

Дори и бизнесът за консултации да успее успешно да издейства място на кандидат-студент в университет, идва проблемът с финансирането на следването. Както изглежда бизнесът за консултации е намерил добър език с МОН и дори се е наместил или ще намести свои хора в изборната комисия по 8.3.1. ??? ?? ??? ????????? ??

????????? !??? ?????????? ? ? ?????????? ?????? ? ? ?????? ? ? ? ?????????????? ????? ? ?
???????????????? ? ????? ?????????? ? ?????????? ? "????????". ? ? ???? ???? ???? ?????????? ?
? ???? ???? ? ? ???? ???? ????????? ? ????????????????????? ?????, ? ? ????... ????? ? ? ? ?
????? ????? ? ? ???? ? ? ???? ??????

Автор: Елисавета Новакова (16.04.2024 15:10)

Индикативен бюджет повече от 200.000 лв

Под 4.2. като документ за кандидатстване трябва да се представи индикативен бюджет по образец за очакваните разходи. Според 2,3 размерът на разходите за едно лице е до 200000 лв за целия период на обучение. Какво става, ако индикативният бюджет надхвърля предвидените разходи за едно лице за целия период? Кой и как ще финансира остатъка? Трябва ли кандидатът за стипендия да представя документ и гаранция за дофинансиране на следването му/и от трето лице?!

Автор: Елисавета Новакова (16.04.2024 14:57)

Приложение 3

Под 8.3.1 е предвидено в комисията за подбор да влизат И представители на "организации, които притежават опит в подбора и подпомагането на български граждани за обучение в чуждестранни висши училища."

Моля да направите още едно приложение с организациите, чиито представители сте, ще или може да поканите като членове в комисията за подбор.

.....

Членовете на Комисията за подбор могат да получават възнаграждение за оценяване на кандидатурите според заповед на министъра. Какво заплащане е предвидено за координаторите според дейностите, които изпълняват във времето? На какъв принцип се избират и кой избира координаторите?

Автор: Димитър Иванов (16.04.2024 01:46)

Въз основа на какви данни и анализи се предлага въвеждането на НП Фонд "Стефан Стамболов"?

От приложените документи не става ясно, въз основа на какви данни и анализи се предлага въвеждането на НП Фонд „Стефан Стамболов“ и защо се смята, че тази програма е целесъобразна?

НЕОБХОДИМИ ДАННИ И АНАЛИЗИ

За разлика от времето на Стефан Стамболов, в последните 30 години (след 1989 година насам) десетки хиляди български граждани са завършили **по естествен начин, по своя инициатива, самостоятелно и за своя сметка, без финансова подкрепа от държавата**, висшите училища в Приложение 1 и Приложение 2, а

също така и други реномирани висши училища по света. Те са придобили не само образователна степен бакалавър или магистър, но и образователна степен доктор, правили са постдок-изследвания, преподавали са като асистенти, доценти и професори в тези университети или работят в някоя от тези страни по света

Вземашите политически решения разполагат ли с данни:

- Какъв е броят на завършилите тези висши училища за периода от 1989 до днес (по висши училища, година на завършване и достигната степен на образование)?
- Колко от тях са се реализирали след завършването си в България? В коя сфера, колко години са работили там, какво е било кариерното им развитие и доколко са успели да приложат наученото и да предадат придобития опит в чужбина?
- Колко от тях са се опитали да се реализират в България и не са успели? По какви причини?
- Какъв е досегашният опит на привличане на такива специалисти по инициативи на държавата, на представители на бизнеса и на неправителствения сектор?

ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТ НА НП Фонд "Стефан Стамболов"

Без наличие на отговори на горните въпроси, за оценка на целесъобразността на НП Фонд „Стефан Стамболов“ могат да се правят разсъждения въз основа на следните хипотетични сценарии:

- Сценарий 1.

Ако естествения процес досега е „доставял“ на практика „безплатно“ повече от 60 обучени специалисти на година, получили съответната образователна степен от списъците на Приложение 1 и Приложение 2 и реализирали се в България, то какъв точно би бил смисълът и каква би била допълнителната добавена стойност от въвеждането на НП Фонд „Стефан Стамболов“?

- Сценарий 2.

Ако естественият процес е „доставял“ значително по-малко от 60 обучени специалисти, то какво е ключовото предимство на НП Фонд „Стефан Стамболов“? Ако това е договорното обвързване за срок от 3 години при инвестиция от 200 000 лева на завършил, то каква е гаранцията за дългосрочност на инвестицията? Какъв е рискът, гарантираните 3 години работа в България да е всичко, което програмата успее да постигне? Ако този риск е реален, няма ли по-голям смисъл от това, тези 40 милиона лева да бъдат инвестирани в директно привличане на обучени специалисти по „естествения процес“ и директно придобиване на тяхното ноу-хау и опит?

КАКВО ОЗНАЧАВА „ПРИБОЩАВАНЕ в БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛНА СРЕДА“ И ТОВА ОСНОВНАТА НУЖДА НА ЗАВЪРШИЛИТЕ В ЧУЖБИНА ЛИ Е?

Какво точно следва да се разбира под „С цел подсигуриране завръщането и **трайното установяване и ангажиране** на бенефициерите в България, програмата

предвижда **процес по приобщаването им в българската социална среда** след успешното придобиване на образователна степен, чрез **изграждането на мрежа от бъдещи специалисти**, които да споделят полезен чуждестранен опит, знание и контакти в България.“

В една свободна, пазарна и глобално свързана икономика, вземащите политически решения знаят ли, какво всъщност е необходимо да предложат на своите обучени в чужбина специалисти, за да се реализират успешно и трайно в България, могат ли и искат ли да го предложат?

Автор: Елисавета Новакова (15.04.2024 11:27)

Списък на висши училища и годишни такси

Тъй като сте подбрали предимно частни университети с доста солени такси за обучение, моля да добавите в табличките на приложение 1 и 2 още една графа и да напишете колко са минималните, максималните и средните годишни такси в подбраните от ВАС университети.

...

Дори в страни където висшето образование е безплатно, като Германия например, Вие сте подбрали частни университети с доста високи годишни такси за обучение, ЗАЩО?! Моля да актуализирате побора и да включите десете елитни университета в Германия според класацията Exzellenzuniversitäten и да премахнете частните университети от списъка. За другите страни може да процедирате по аналог.

.....

Каква част от средствата по програмата е предвидено да отиват за такси за обучение, за транспорт и за наем!? Моля дайте отчет на база на предходни години за отделните, подбрани от ВАС, университети!

....

Цялата програма наподобява на инструмент за финансиране на частно висше образование в чужбина. Има ли някой лична фойда и облага от цялата тази "работа"?! С кои от чуждите университети има сътрудничество с български университет и в коя сфера? Моля да сложите още една графа в табличката и да назовете българските партньорски университети. Благодаря Ви предварително за отделеното време и разбирането!

Автор: Елисавета Новакова (15.04.2024 11:08)

Пояснение за признаване на разходи и връщане на парите обратно
?????????? ?? ??????? ?? ????????, ?????????? ? ????

Моля да поясните и конкретизирате

- в разходите за обучение влизат ли и учебните помагала - учебници, лаптоп, таблет итн, както и допълнителни курсове към университета по езици, голф итн

- в разходите за транспорт влизат ли месечните карти за градския транспорт, самолетен билет бизнес класа, годишна карта за железопътния транспорт, таксиметрови услуги итн

- в разходите за наем влизат ли чистачка, доплащане за единична стая, полупансион, пълен пансион итн

Има ли таван за разходите на студент на година или един може да го кара скормната, а друг да го кара на лукс плюс?!

....

Ако студентът не изкласи, предвидено ли е да връща парите обратно на държавата и българските данъкоплатци?

История

Начало на обществената консултация - 12.04.2024

Приключване на консултацията - 13.05.2024

Справка за получените предложения

Справка или съобщение.

Окончателен акт на Министерския съвет
